

В.Д. Юрченко, М.Д. Близнюк, Я.С. Кукуруз

Державний заклад «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України», Київ

Принципи, на яких ґрунтуються кваліфікаційні характеристики професій працівників системи екстреної медичної допомоги, відповідно до вимог чинного законодавства

У статті надано роз'яснення до основних положень наказу Міністерства охорони здоров'я України від 19.02.2013 р. № 133 «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професій працівників, Випуск 78 «Охорона здоров'я». Згідно з пунктом 1 розділу 70 зазначеного наказу, кваліфікаційні характеристики професій працівників в галузі лікувальної справи викладено в нижченаведеній редакції.

Пункт 1 розділу «70. Лікар з медицини невідкладних станів»

Кваліфікаційні вимоги

Лікар з медицини невідкладних станів вищої кваліфікаційної категорії: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа». Спеціалізація за фахом «Медицина невідкладних станів» (інтернатура, курси спеціалізації). Підвищення кваліфікації (курси удосконалення, стажування, передатестаційні цикли тощо). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про присвоєння (підтвердження) вищої кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом — понад 7 років.

Лікар з медицини невідкладних станів I кваліфікаційної категорії: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа». Спеціалізація за фахом «Медицина невідкладних станів» (інтернатура, курси спеціалізації). Підвищення кваліфікації (курси удосконалення, стажування, передатестаційні цикли тощо). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про присвоєння (підтвердження) I кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом має становити не менше 5 років.

Лікар з медицини невідкладних станів II кваліфікаційної категорії: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа». Спеціалізація за фахом «Медицина невідкладних станів» (інтернатура, курси спеціалізації). Підвищення кваліфікації (курси удосконалення, стажування, передатестаційні цикли тощо). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста та посвідчення про присвоєння (підтвердження) II кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом — понад 3 роки.

Лікар з медицини невідкладних станів: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа». Спеціалізація за фахом «Медицина невідкладних станів» (інтернатура, курси спеціалізації). Наявність сертифіката лікаря-спеціаліста. Без вимог до стажу роботи.

Стан здоров'я лікаря з медицини невідкладних станів має відповідати можливості роботи в умовах надзвичайної ситуації.

Повинен знати

Чинне законодавство України про інформацію та її захист. Міжнародну класифікацію хвороб. Методи реанімації та інтенсивної терапії дорослих, дітей і новонароджених. Будову та принципи роботи медичної апаратури, яка застосовується в практиці надання екстреної медичної допомоги. Правила та вимоги санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів, асептики та антисептики, вимоги з охорони праці та протипожежної безпеки. Чинні нормативно-правові акти, що регламентують порядок здійснення екстреної госпіталізації пацієнтів. Медичну етику та деонтологію. Правила та обов'язки пацієнтів. Вимоги щодо ведення первинної медичної облікової документації. Видалення рідин, предметів, різних мас з верхніх дихальних шляхів. Проведення трахеотомії чи конікотомії, штучної вентиляції легень за допомогою медичної апаратури, пункції периферійних та центральних вен, трахеї та плевральної порожнини, зупинки зовнішньої кровотечі, інгаляції киснем, промивання шлунка. Транспорту імобілізацію. Передню тампонаду носа. Інфузійну терапію. Катетеризацію сечового міхура. Введення роторозширювача та повітропровідника. Методику зняття електрокардіограми та її розшифрування. Методику електродефібриляції. Збирання анамнезу. Вирахування об'єму циркулюючої крові. Володіти всіма видами ін'єкцій.

Завдання та обов'язки

Керується чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, які визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію екстреної медичної допомоги дорослому та дитячому населенню. Здійснює огляд, визначає необхідність проведення та проводить спеціальні методи обстеження, встановлює попередній діагноз, надає, згідно із затвердженими діагностично-лікувальними стандартами, екстрену медичну допомогу дорослому та дитячому населенню на догоспітальному етапі, визначає показання та необхідність госпіталізації пацієнта, надає екстрену медичну допомогу під час госпіталізації (транспортування) пацієнта до відповідного стаціонарного закладу охорони здоров'я. Здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів. Веде первинну медичну документацію. Дотримується принципів медичної деонтології. Забезпечує збереження лікарської таємниці. Керує роботою молодших спеціалістів з медичною освітою. Сприяє поширенню медичних знань серед населення. Постійно удосконалює свій професійний рівень.

Пункт 48 розділу «Фахівці» викладений в такій редакції: «48. Фельдшер з медицини невідкладних станів»

Кваліфікаційні вимоги

Фельдшер з медицини невідкладних станів вищої кваліфікаційної категорії: повна вища освіта (спеціаліст, магістр) або базова вища освіта (бакалавр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа» або «Сестринська справа». Спеціалізація за фахом «Швидка та невідкладна медична допомога». Підвищення кваліфікації (курси удосконалення тощо). Наявність посвідчення про присвоєння (підтвердження) вищої кваліфікаційної категорії

з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом — понад 10 років.

Фельдшер центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, фельдшер станції екстреної (швидкої) медичної допомоги I кваліфікаційної категорії: неповна вища освіта (молодший спеціаліст) або базова вища освіта (бакалавр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа» або «Сестринська справа». Спеціалізація за фахом «Швидка та невідкладна медична допомога». Підвищення кваліфікації (курси удосконалення тощо). Наявність посвідчення про присвоєння (підтвердження) вищої кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом — понад 7 років.

Фельдшер з медицини невідкладних станів II кваліфікаційної категорії: неповна вища освіта (молодший спеціаліст) або базова вища освіта (бакалавр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа» або «Сестринська справа». Спеціалізація за фахом «Швидка та невідкладна медична допомога». Підвищення кваліфікації (курси удосконалення тощо). Наявність посвідчення про присвоєння (підтвердження) II кваліфікаційної категорії з цієї спеціальності. Стаж роботи за фахом — понад 5 років.

Фельдшер з медицини невідкладних станів: неповна вища освіта (молодший спеціаліст) або базова вища освіта (бакалавр) за напрямом підготовки «Медицина», спеціальністю «Лікувальна справа» або «Сестринська справа». Спеціалізація за фахом «Швидка та невідкладна медична допомога». Без вимог до стажу роботи.

Стан здоров'я фельдшера з медицини невідкладних станів має відповідати можливості роботи в умовах надзвичайної ситуації.

Повинен знати

Чинне законодавство України з охорони здоров'я та основні нормативно-правові акти, що регламентують діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я. Чинне законодавство України про інформацію та її захист. Основні засади організації та функціонування системи екстреної медичної допомоги. Загальні принципи організації роботи та чинні нормативно-правові акти, що регламентують роботу центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф, станції екстреної (швидкої) медичної допомоги, відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги. Чинні нормативно-правові акти, що регламентують роботу, права та обов'язки працівників системи екстреної медичної допомоги. Фармакодинаміку медичних препаратів та їх взаємодію між собою, ускладнення, які можуть виникнути при їх застосуванні. Етіологію та патогенез, методи діагностики й надання екстреної медичної допомоги на догоспітальному етапі при невідкладних станах, травмах, нещасних випадках, позалікарняних пологах. Міжнародну класифікацію хвороб. Методи реанімації та інтенсивної терапії дорослих, дітей і новонароджених. Будову та принципи роботи медичної апаратури, яка застосовується в практиці надання екстреної медичної допомоги. Правила та вимоги санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режимів, асептики та антисептики, вимоги з охорони праці та протипожежної безпеки. Чинні нормативно-правові акти, які регламентують порядок здійснення екстреної

госпіталізації пацієнтів. Медичну етику та деонтологію. Права та обов'язки пацієнтів. Вимоги щодо ведення первинної медичної облікової документації. Табелі оснащення закладів охорони здоров'я, які входять до складу системи екстреної медичної допомоги. Порядок роботи у надзвичайних ситуаціях, з великою кількістю потерпілих, а також при виявленні особливо небезпечних інфекцій.

Повинен володіти невідкладними методами та застосовувати їх при проведенні реанімаційних заходів у дорослих, дітей і новонароджених: введення роторозширювача та повітропровідника; видалення рідини, предметів, різних мас з ротової порожнини та верхніх дихальних шляхів; пункція трахеї, виконання конікотомії чи трахеотомії; інтубація трахеї та штучна вентиляція легенів за допомогою медичної апаратури; інгаляція кисню; виконання передньої тампонади носа; пункція периферичних та центральних вен (підключична вена); декомпресивна пункція плевральної порожнини та переднього середостіння; зупинка зовнішньої кровотечі; методика накладання тугої гемостатичної пов'язки, джгута; транспортна іммобілізація при переломах довгих кісток, таза, шийного, грудного, поперекового відділів хребта, методика накладання шийного комірця; методика промивання шлунка; катетеризація і пункція сечового міхура; знання електрокардіограми та її розшифрування; методика електродефібриляції; оцінка даних лабораторних та інструментальних методів дослідження.

Завдання та обов'язки

Керується чинним законодавством України про охорону здоров'я та нормативно-правовими актами, що визначають діяльність органів управління та закладів охорони здоров'я, організацію екстреної медичної допомоги дорослому та дитячому населенню.

Здійснює професійну діяльність під керівництвом лікаря або самостійно у центрах екстреної медичної допомоги та на станціях екстреної (швидкої) медичної допомоги. Надає екстрену медичну допомогу згідно із затвердженими діагностично-лікувальними стандартами дорослому й дитячому населенню на догоспітальному етапі та під час госпіталізації (транспортування) пацієнта до відповідного стаціонарного закладу охорони здоров'я. Веде первинну медичну документацію. Здійснює нагляд за побічними реакціями/діями лікарських засобів. Дотримується принципів медичної деонтології. Забезпечує збереження лікарської таємниці. Постійно удосконалює свій професійний рівень.

Висновки

Затверджені наказом Міністерства охорони здоров'я України від 19.02.2013 р. № 133 зміни в Довіднику кваліфікаційних характеристик професій працівників (випуск 78 «Охорона здоров'я») є суттєвим вкладом у справу реформування системи охорони здоров'я України, який безумовно позитивно вплине на забезпечення надання високоякісної своєчасної екстреної медичної допомоги населенню України.

Список нормативно-правових актів

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1114 «Про затвердження Типо-

вого положення про бригаду екстреної (швидкої) медичної допомоги».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1115 «Про затвердження Порядку підготовки та підвищення кваліфікації осіб, які зобов'язані надавати домедичну допомогу».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1116 «Про затвердження Типового положення про центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1117 «Про затвердження Типового положення про станцію екстреної (швидкої) медичної допомоги».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1118 «Про затвердження Порядку інформування бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги про виклик екстреної медичної допомоги та їх направлення на місце події».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1119 «Про норматив прибуття бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги на місце події».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1120 «Про соціальні пільги та гарантії медичних працівників системи екстреної медичної допомоги, залучених до ліквідації медико-санітарних наслідків надзвичайних ситуацій».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1121 «Про затвердження Порядку взаємодії закладів охорони здоров'я, що входять до системи екстреної медичної допомоги, з аварійно-рятувальними службами та підрозділами центральних та інших органів виконавчої влади, органів влади Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування під час виникнення надзвичайних ситуацій та ліквідації їх наслідків».

Постанова Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 1122 «Про затвердження Порядку надання екстреної медичної допомоги особам, узятим під варту або яким призначено покарання у виді позбавлення волі».

Розпорядження Кабінету Міністрів України від 21.11.2012 р. № 978-р «Про забезпечення системи екстреної медичної допомоги телекомунікаційним ресурсом».

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.12.2012 р. № 1016 «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 1 червня 2009 року № 370» щодо затвердження «Типового положення про відділення екстреної (невідкладної) медичної допомоги» (прим. ред.: проходить процедуру державної реєстрації у Міністерстві юстиції України).

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.12.2012 р. № 1018 «Про затвердження примірних штатних нормативів центру екстреної медичної допомоги та медицини катастроф».

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.12.2012 р. № 1019 «Про медичне забезпечення центрів екстреної (швидкої) медичної допомоги та медицини катастроф».

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 07.12.2012 р. № 1020 «Про внесення змін до наказу Міністерства охорони здоров'я України від 29 серпня 2008 р. № 500».

Наказ Міністерства охорони здоров'я України від 19.02.2013 р. № 133 «Про внесення змін до Довідника кваліфікаційних характеристик професійних працівників. Випуск 78 «Охорона здоров'я»».

Адреса для листування:

Юрченко Володимир Дмитрович
02166, Київ, вул. Братиславська, 3
ДЗ «Український науково-практичний центр екстреної медичної допомоги та медицини катастроф Міністерства охорони здоров'я України»

Одержано 07.10.2013